

פסק דין בהתנתבות

פסק הדין המורה להנהלת בתי המשפט לפרסם נתונים בדבר מלאי התיקים במערכת המשפט מנהל דיאלוג עם התרחשויות אקטואליות שמחוץ לשדה המובן מאליו שבו מתנהל פסק הדין. לכאורה עוסק פסק הדין בשאלות של חופש המידע, אלא שלמעשה מדובר במסמך רב-חשיבות בדיון ציבורי ער המתקיים כעת סביב מידת הביקורת והבקרה שראוי להנהיג על עבודת השופטים

יובל יועז

עו"ד יובל יועז,
פרשן משפטי,
אתר "ידיעה שיפוטית"

בסיבוב ההוא. באחד מפסקי הדין האחרונים שנתנה שופטת בית המשפט העליון הפורשת עדנה ארבל, בתום שלושת החודשים שבהם היא רשאת לחתום על פסקי דין לאחר פרישתה, מתנהל שיג ושיח דומה עם התרחשויות אקטואליות מחוץ לשדה המובן מאליו שבו מתנהל פסק הדין. כוונתי לפסק הדין בערעור שהגישה המדינה על פסק דינה של הנשיאה בדימוס של בית המשפט המחוזי בירושלים מוסיה ארד, בעתי-רה מינהלית לפי חוק חופש המידע שהגישו העיתון "דה מרקר" וכתבת המשפט הילה רז נגד הנהלת בתי

המשפט (עע"מ 3908/11). לכאורה עוסק פסק הדין בשאלות של חופש המידע, בחריגים לכלל השקיפות ובחובת הרשויות למסור מידע לציבור ולכלי תקשורת.

אלא שלמעשה, פסק הדין הוא מסמך רב-חשיבות בדיון ציבורי ער המתקיים כעת סביב מידת הביקורת והבקרה שראוי להנהיג על עבודת השופטים. הדברים נכת-

הדיאלוג בין פסקי דין של בית המשפט העליון לבין השיח האקטואלי הוא עניין חמקמק, כמעט סמוי מן העין. לעיתים מתקיים הדיאלוג הזה אגב פסקי דין הניתנים בכלל בנושא אחר. בדצמבר 2005, בעוד שרת המשפטים ציפי לבני הייתה שקועה במחלוקת ציבורית עם נשיא בית המשפט העליון אהרן ברק בדבר סמכותה לכנס את הוועדה לבחירת שופטים בתקופת בחירות, כדי למנות שופטים חדשים לעליון, ניתן בבג"ץ פסק דין בעניינה של המועצה הדתית בקריית אונו (בג"ץ 8815/05). לכאורה, שני נושאים שאין ביניהם כל קשר. אלא שהשופטת

אילה פרוקצ'יה, שכתבה את פסק הדין העיקרי, הקדישה את פסק הדין לשאלת מניין בתקופת בחירות לתפקידים שלממשלה יש חלק בגוף הבוחר בהם. ברק הסתפק אז בשתי מילים בלבד בשולי פסק הדין – "אני מסכים" – ובכך הוכרע הוויכוח; לבני נאלצה לחרוק שיניים משהאפשרות למנות שופטים לעליון חמקה ממנה

פסק הדין מורה להנהלת בתי המשפט לפרסם את הנתונים בדבר מספר התיקים המצויים במלאי של כל אחד משופטי בתי המשפט המחוזיים ובית המשפט העליון, ואת משך חייה התיק מאז פתיחתו

על שופטים. קיומה של הנציבות שימש גם טיעון לשופטים במאבקם במשוב השופטים שערכה לשכת עורכי הדין בשנים 2003–2005.

על רקע זה אפשר להבין גם את המהלכים האחר־רונים של מערכת המשפט נוכח יוזמתה של הלשכה לחדש את המשפט. האחד הוא בהחלטתו של נציב התלונות על שופטים אליעזר ריבלין לפרסם מעתה באתר הנציבות תמצית של החלטותיו בתלונות פרי־טניות, להבדיל מחוות דעת כלליות, אך זאת בלא לציין את שמו של השופט הנילו. המהלך השני הוא בפרסום פסק הדין הזה, הן מבחינת השורה התחתון־נה האופרטיבית שלו והן מבחינת הרטוריקה. בשורה התחתונה, בית המשפט מקבל את עתירת דה־מרקר, ומורה להנהלת בתי המשפט לפרסם את הנתונים בדבר מספר התיקים המצויים במלאי של כל אחד משופטי בתי המשפט המחוזיים ובית המשפט העליון, ואת משך חיי התיק מאז פתיחתו. ברטוריקה, השופטת ארבל צוללת לדיון עמוק בשני תחומים מעוררי עניין – העצמאות השיפוטית האישית

בו ופורסמו על רקע כוונתה של לשכת עורכי הדין לחדש את משוב השופטים, שנערך במשך שלוש שנים עוקבות והופסק בשנת 2005. החלטת הוועד המרכזי של הלשכה לחדש את המשוב כעת ספגה ביקורת חריפה מאת המערכת השיפוטית, בין היתר בדבריו של נשיא בית המשפט העליון אשר גרוניס באחד האירועים הפומביים בעת האחרונה. "מערכת המשפט מתנגדת בתוקף לעריכת משוב לשופטים", אמר נשיא העליון. "התנגדותנו למשוב ידועה זה שנים ארוכות. אני עדיין מקווה שהגורמים המקדמים את המשוב יתעשתו ויחזרו בהם בהקדם מרעיון זה".

במבט היסטורי, המערכת המשפטית אינה ממרת לקבל על עצמה מגבלות או להסכים למנגנוני בקרה וביקורת, המכרסמים במידה כלשהי בעצמאות השיפוטית המוסדית. כך, רק ביקורת ציבורית חריפה שהושמעה בתחילת שנות ה־2000 על אופן הטיפול בתלונות על שופטים הובילה את ראשי המערכת להסכים לחקיקת חוק נציבות תלונות הציבור

של זו להימנע ממסירת הנתונים, תוך שהיא חוצה בת טענות מן הגורן ומן היקב, ובלבד שלא להיעתר לבקשה לחשוף את סוד המדינה בדבר מספרם של התיקים המוקצים לכל שופט וגילם של התיקים במערכת.

לראשונה ביקשה את הנתונים כתבת דה-מרקר הילה רז, בבקשת חופש מידע שהגישה לממונה על חופש המידע בהנהלת בתי המשפט השופט אלון גי-לון, באוגוסט 2009. בדצמבר 2009 השיב השופט גי-לון כי הנתונים המבוקשים מצויים בידיו, קרי מספר התיקים המצויים על שולחנו של כל אחד משופטי בתי המשפט המחוזיים ובית המשפט העליון, ומשך הזמן שחלף מאז נפתח כל אחד מהתיקים, ושלה את העיתונאית לשלם את אגרת חופש המידע. כך היא אכן עשתה.

אלא שבפברואר 2010 הגיע לידי רז מכתב נוסף מהנהלת בתי המשפט, הפעם מעו"ד ברק לייזר, אז יועץ מיוחד למנהל בתי המשפט וכיום היועץ המשפטי להנהלת בתי המשפט, שבניגוד למכתב הקודם מהשופט גילון – סירב לבקשת המידע בהיבט הפרסונלי שלו. בתמצית כתב לייזר כי מספר התיקים המוקצים לשופט אינו מדד לעומס האמיתי, וכי נתונים המשקפים עומס אמיתי מחייבים "פיתוח כלי לסיווג תיקים בהתאם למשקלם", כלי שאינו בנמצא.

בעקבות דחיית הבקשה הגיש דה-מרקר עתירה מינהלית לבית המשפט לעניינים מינהליים בירושלים באמצעות עו"ד פז מוזר. באפריל 2011 החליטה השופטת מוסיא ארד לקבל את העתירה והורתה להנהלת בתי המשפט למסור את המידע המבוקש, ואולם השהתה את החלטתה "כדי לאפשר להנהלת בתי המשפט להיערך", עד לספטמבר אותה שנה. הנהלת בתי המשפט מיהרה לערער לבית המשפט העליון על פסק הדין, והרכב השלושה שאליו הועבר התיק, בראשות אשר גרוניס, החליט להרחיב את ההרכב לשבעה שופטים. נראה שבכוונת מכוון לא כלללו בהרכב הנשיא גרוניס והמשנה לנשיא מרים

והמוסדית, ואופן פעולתם של מנגנוני הביקורת הפורמליים והבלתי פורמליים.

בכך יש להבנתי משום מסר לזירה הציבורית שבה גועש בין היתר גם הוויכוח על משוב השופטים: ראו, כאילו אומרת ארבל, אנו עצמנו מעודדים את מנגנוני הפיקוח והביקורת על העבודה השיפוטית, לרבות הביקורת העיתונאית. עצם החלטתנו לחייב את הנהלת בתי המשפט למסור לציבור מידע בעל אופי פרסונלי על כל אחד מהשופטים, אף שאנו ערים לכך שבנתונים המבוקשים – מספר התיקים ומשך חייו של כל אחד מהם – אין כדי לספר את הסיפור המלא על טיב עבודתו של אותו שופט, צריכה לספק את הצורך הציבורי בקבלת חוות דעת פרסונלית על איכות ביצועיו של כל שופט בנפרד. מסר זה משמש חיזוק, גם אם מובלע, לעמדתה של המערכת המשפטית נגד המשוב.

כרוניקה של התחמקות

פסק הדין בפרשה זו הוא יוצא דופן מכמה בחינות, וכאמור חורש בשדות המצויים בגדר כלל בגדרי שיח אחרים. דברים שנכתבו בפסק הדין הזה על הביקורת שעיימן נאלץ שופט להתמודד, כגון ביקורת עיתונאית, נאמרו לא פעם בנאומיהם של שופטים במסגרות שונות. כך למשל אמרה הנשיאה דורית ביניש בטקס השבעת

שופטים בבית הנשיא בשנת 2007: "השופטים הפכו במידה רבה למטרה לביקורת לא עניינית. גורמים לא מעטים, בעיקר מבין אלה החוששים מפני מעדה וכוחה הלגיטימי של מערכת השיפוט, ממהרים להטיל דופי בשופטים". והנה כעת דברים שנאמרו מחוץ לקורפוס השיפוטי נכנסים אל בין דפי הפ"ד. באותה נשימה בוחן פסק הדין, וכמעט הייתי מתפתה לומר מסדיר במידה מסוימת, לראשונה בפסקה הישראלית, את עבודת הסיקור התקשורתית של בתי המשפט ושל מערכת המשפט. פן מרתק אחר של פסק הדין הוא בבחינת התנהלותה של הנהלת בתי המשפט נוכח עקרונות חופש המידע, וניסיונה

את המהלכים האחרונים של מערכת המשפט אפשר לראות נוכח יוזמתה של הלשכה לחדש את המשוב: האחד הוא בהחלטתו של הנציב ריבלין לפרסם תמצית של החלטותיו בתלונות פרטניות. המהלך השני הוא בפרסום פסק דין זה

דניאל דורון
Daniel Doron

דניאל דורון

פתרונות עסקיים בע"מ

טיפול במכירת עסקים

בהנהלת רו"ח דניאל דורון

לשעבר נשיא לשכת רואי חשבון בישראל

מיזוגי משרדי רו"ח, קנייה ומכירה - בשיתוף עם רו"ח עופר מנירב

דוא"ל danny@dandoron.co.il

טלפון משרד: 03-6126662

<http://www.linkedin.com/in/dorondaniel>

עו"ד ליאון פיין

עוסק בדין האמריקאי

ייעוץ, חוות דעת וטיפול - נדל"ן (יעוץ וליוי
בעסקאות רכישת נכס בארה"ב), ירושה,
חוזים, נזיקין, מעמד אישי, תביעות אזרחיות,
אכיפת פסקי חוץ ועוד.

רחוב החשמונאים 105, תל-אביב 61204

טל' 03-5614340 פקס' 03-5621539

lfinelaw@gmail.com

ד"ר קטי אלמליח, עו"ד

עוסקת בדין השוויצרי והגרמני

בעלת רשיון עריכת דין בשוויץ ובישראל, מעל 10 שנות ניסיון בדין הגרמני

מטפלת בתיקים משפטיים הקשורים לדיני
שוויץ וגרמניה, ובכלל זה:

- מתן חוות דעת משפטית עדות מומחה לבתי המשפט
- ניסוח ובדיקת חוזים וצוואות בשפות: גרמנית, צרפתית, אנגלית
- ועברית ■ ייצוג ייעוץ ללקוחות בישראל, גרמניה ובשוויץ בכל הנוגע
- לדיני סחר בינלאומי ■ דיני חברות ■ דיני בנקאות ■ עסקאות נדל"ן
- אכיפת פסקי דין וחובות בגרמניה ובשוויץ, דיני ירושה ועזבונות

מגדל ב.ס.ר 2 קומה 15, רח' בן גוריון 1 בני ברק 51201
טל' 03-6189995, פקס 03-6199386

elmaliah@elmaliah.com www.elmaliah.com

עוסק בדין הגרמני

ד"ר יובל חן, משרד עורכי דין

מוכר מטעם בתי המשפט

1. חוות דעת משפטיות במגוון תחומים.
2. ייצוג וקשירת קשרים עם בנקים בגרמניה ומוסדות אחרים.
3. בדיקות ועריכת הסכמים עם חברות וגורמים שונים בגרמניה.
4. הקמת מערכי שיווק וחברות בגרמניה ויעוץ בענייני מיסוי.
5. ייצוג חברות גרמניות בהליכים משפטיים בישראל.
6. הסדרת מענקים למשקיעים במזרח גרמניה.
7. טיפול בעניין השבת רכוש, אזרחות גרמנית, ירושות ומקרקעין.
8. ייעוץ בנוגע להליכים משפטיים בגרמניה.

בית הפרקליטים מגדל המוזיאון י.ד. ברקוביץ 4 ת"א טל. 03-6963270, פקס. 03-6090366
הרצל 75, ת.ד. 12026, נהריה 22102 טל. 04-9929990, פקס. 04-9929989
henadvoc@zahav.net.il

עו"ד רזיאל גסלר (B.Sc., J.D.)

עוסק בדין ארה"ב

חבר לשכות עורכי דין בקליפורניה (1981) ובארץ (1993)

1. חוות דעת ומתן עדות מומחה בביהמ"ש בכל הנוגע לדין הפדראלי ומדינתי החל בארה"ב לרבות בענייני ירושה, דיני משפחה, מסחר, חברות, וכו'.
2. אכיפת פסקי דין אמריקאים בארץ ואכיפת פסקי דין ישראליים בארה"ב (באמצעות עמיתים בארה"ב).
3. ייעוץ בכל הנוגע להליכים משפטיים המתנהלים בארה"ב ו/או בארץ בדין ארה"ב.
4. בוררות - בדין ארה"ב ו/או באנגלית.

בית שרבוט, רח' קויפמן 4, קומה 2, ת"א 68012

טלפון: 03-510-0189, פקס: 03-516-0960

www.gessler.co.il

מדינת ישראל

רשות האכיפה והגבייה

דרושים/ות

רשות האכיפה והגבייה מודיעה על
הקמת מאגר מועמדים לכהונת

רשמי הוצאה-לפועל

העומדים בתנאי חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, מוזמנים
להגיש מועמדותם, בטופס המצוי באתר רשות האכיפה
והגבייה, בכתובת www.eca.gov.il

את הטופס המלא, על צרופותיו, יש לשלוח לרשות האכיפה
והגבייה, הוועדה לבחירת רשמים, רח' ירמיהו 37, בניין א', ת"ד
34235 מיקוד 9134102 ירושלים.

לתשומת לב:

בהתאם להוראת סעיף 3 לחוק ההוצאה-לפועל, התשכ"ז-1967,
שר המשפטים ימנה, לפי בחירה של הוועדה לבחירת רשמים, רשמי
הוצאה לפועל. לא ימונה רשם הוצאה לפועל, אלא אזרח ישראלי,
הכשיר להתמנות שופט בית-משפט שלום.

בהתאם להוראת סעיף 4 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב],
תשמ"ד-1984, כשיר להתמנות לשופט בית משפט שלום, מי
שרשום ומי שזכאי להיות רשום בפנקס חברי לשכת עורכי הדין,
ועסק ברציפות או לסירוגין, לא פחות מחמש שנים, מהן לפחות
שנתיים בארץ, באחד או באחדים מן הדברים ברשימה:
(א) עריכת דין;

(ב) שפיטה או תפקיד משפטי אחר בשירות מדינת ישראל או
בשירות אחר שנקבעו בתקנות לעניין זה;

(ג) הוראת משפטים באוניברסיטה או בבית ספר גבוה למשפט
שנקבעו בתקנות לעניין זה;

המודעה מנוסחת בלשון זכר אך מיועדת לנשים וגברים כאחד

תי שמפרסמת ההנהלה. בהקשר לביקורת הנשמעת בתקשורת כלפי שופטים ציינה ארבל: "לא פעם עדים אנו לצערי לדברי ביקורת קשים ובוטים, ויש שאף משולחי רסן, המופנים נגד שופטים. על כך יש להצר... לא אחת הביקורת הנמתחת על החלטותיו אינה מבוססת על כלל העובדות או על הכרת מלוא החומר וכלל הנימוקים. לא אחת מוצגת ההחלטה השיפוטית באופן בלתי-ענייני ובטון מתלהם ותר-קפני. יש שמדובר בביקורת פוגעת, ואפילו אישית. ועדיין, לא יעלה על הדעת כי בשל החשש מביקורת מעין זו או מהשפעתה הפוטנציאלית על השופט, החלטות שיפוטיות לא תפורסמנה או, לחלופין, תפורסמנה ללא זהות השופט כותב ההחלטה".

שופטים בין הקטבים

יש להניח שפסק הדין ישמש מורה נבוכים בשל נושאים אלה, שטרם לובנו כדבעי עד עתה, בפס-

קי דין עתידיים. בנוסף, פסק הדין משרטט מעין סקאלה בתחום חופש המידע, שעליה אפשר להציב את השופטים שישבו בדין בין שני הקטבים. ארבל, שאליה הצטרפו השופטים סלים ג'ובראן, אסתר חיות ועוזי פוגלמן, אינה נמצאת בקוטב הליברלי; החלטתה לדחות את ערעור הנהלת בתי המשפט, אך בד בבד לעכב את מועד פרסום המידע המבוקש עד לתום

שנת 2015, מציבה אותה בנקודה מאוזנת של עמידה על ערך השקיפות מחד גיסא ומתן אפשרות לשופטים "לשפר את נתוניהם" מאידך גיסא. השופט יורם דנציגר, שביקש להורות על מסירת המידע בסוף שנת 2014, ניצב בנקודה ליברלית-קיצונית עוד יותר.

מן העבר השני, השופט אליקים רובינשטיין, שביקש לקבל באופן חלקי את הערעור ביחס לנתונים הפרסונליים הנוגעים לשופטים המחוזיים, מוצב קרוב יותר לקוטב השמרני. קיצוני ממנו הוא השופט ניל הנדל, שביקש לקבל את הערעור בשלמותו ולמ-חוק כליל את שמות השופטים מהנתונים שיימסרו לפרסום.

נאור, כדי להרחיק את המותב המכריע בתיק ככלי האפשר מהנהלת בתי המשפט, שהיא אחד מבעלי הדין. טוב שכך נעשה; בסופו של דבר דחו שופטי הרוב בערעור את כל טענותיה של הנהלת בתי המשפט, כפי שהובאו באמצעות הפרקליטות.

חלק מטענות אלה, אף שנדחו בלשון עניינית ומנומסת, לא היה כלל מקום להעלותן מלכתחילה. למשל הטיעון כי יש יסוד סביר לחשש שחשיפת הנתונים תביא לשיבוש בתפקודם התקין של השופטים, לזילות בשופטים ולעריכת "משפטי שדה" בהם. או הטיעון שהמידע המבוקש חוסה תחת אחד החריגים בחוק חופש המידע, המאפשר שלא לגלות מידע "לגבי תוכנו של הליך שיפוטי" – אלא שהמידע שהתבקש, בדבר מצבת התיקים של כל שופט ומועד פתיחתם, הוא מידע מינהלי ולא שיפוטי, ופרשנות מרחיבה שכזאת לחוק חופש המידע אינה אפשרית ואינה ראויה.

פסק הדין כולל את הפרק המתבקש על אודות חוק חופש המידע; הרציונלים לחקיקתו, הסייגים והחריגים הקבועים בו. אלא שכא-מור, ליבת פסק הדין עוסקת ב"שפיטה ודמות השופט" ובפרקטיקה העיתונאית של סיקור המערכת המשפטית. בין מנגנוני הבקרה על העבודה השיפוטית מונה ארבל בין היתר את זכות הערעור על פסק הדין; את עקרון פר-

מביות הדין, המכיל גם את חובת ניהול הפרוטוקול ואת זכות העיון בתיקי בתי המשפט; את הליכי פס-לות שופט והגשת תביעות נזיקיות בדבר עוולה שי-פוטית; את נציבות תלונות הציבור על שופטים ואת בית הדין המשמעתי לשופטים; את ועדת האתיקה לשופטים; וכן מנגנוני ביקורת פנימיים וחיצוניים, כגון מבקר המדינה ומבקר הפנים של הנהלת בתי המשפט.

אלה המנגנונים הפורמליים. האמצעים הלא פר-מליים כוללים ביקורת מן הציבור ומן התקשורת. זו מותנית כמובן בנגישות למידע – למשל באמצע-עות חוק חופש המידע, או דו"ח הפעילות התקופ-

**בפסק הדין יש משום מסר
לזירה הציבורית שבה נועש
בין היתר גם הוויכוח על משום
השופטים: ראו, כאילו אומרת
ארבל, אנו עצמנו מעודדים
את מנגנוני הפיקוח והביקורת
על העבודה השיפוטית,
לרבות הביקורת העיתונאית**

₪ 5,800,000

במקום ~~₪ 7,500,000~~

דופלקסים אחרונים

בהנחות שגם אתם יכולים להרשות לעצמכם!

*החברה רשאית לסיים את המבצע בכל עת

₪ 5,650,000

במקום ~~₪ 6,900,000~~

הבית הטוב בעיר
www.b-yair.co.il

חפשו אותנו ב- facebook

*8567

משרד מכירות: אבא אבן 10, ירושלים
פתוח בכל יום בין השעות:
9:00-13:00, יום ' 9:00-18:00

משכנות האומה